

Seriously injured road users in rural and urban road traffic in a Swedish region – a Vision Zero perspective

Avhandling av Astrid Värnild, fil. doktor i folkhälsovetenskap, Akademin för hälsa, vård och välfärd vid Mälardalens högskola, 2020.

E-post: astrid.varnild@gmail.com

Sverige har mål för trafiksäkerhet baserade på Nollvisionen. I Nollvisionen är gångtrafikanter som skadas i singelolyckor inte definierade som vägtrafikanter, trots att de rör sig i samma område som vägtrafikanter med fordon. Gångtrafikanter i singelolyckor ingår i avhandlingen, som studerar utvecklingen av allvarligt skadade på statliga och kommunala vägar under 2003-2017 då Nollvisionen implementerades. Tre av studierna i avhandlingen är tvärsnittsstudier med data från Region Västmanland under tolv till femton år. Data i den fjärde studien är baserad på analys av tio regionala infrastrukturplaner.

Incidensen för allvarliga skador (2003-2014) minskade för biltrafikanter på de nationella vägarna i regionen, men ökade på det regionala vägnätet. I urban miljö fördubblades incidensen för oskyddade trafikanter på vägarna och mer än fördubblades på trottoarer och gång- och cykelvägar, där flest oskyddade trafikanter skadas i urban miljö.

En faktor som inverkar är det ökande antalet äldre i befolkningen. Från 2012 ökade sannolikheten för allvarliga skador för cyklister och gångtrafikanter som är 80 år och äldre och från 2015 för 65 år och äldre. Under 2003-2017 minskade huvudskadorna medan skador på de nedre extremiteterna ökade. Sannolikheten för allvarliga skador på de nedre extremiteterna fyrdubblades från 50-årsåldern för både cyklister och gångtrafikanter. För cyklister ökade den ytterligare från 65 år. Gång- och cykelvägar medför en minskad sannolikhet för allvarliga skador hos gångtrafikanter med undantag för huvudskador, men endast minskad sannolikhet för de svåraste skadorna för cyklisterna. För gångtrafikanter minskade sannolikheten för skador på flera kroppsdelar på de vägar som implementerat Nollvisionsåtgärder.

I regionala planer motiveras främst prioriterade investeringar utifrån behovet av tillgänglighet eller mer gång- och cykeltrafik, men relativt sällan med trafiksäkerhet. Avhandlingens slutsats är att mer aktiv rörlighet i kombination med ett ökat antal äldre i befolkningen är en utmaning för kommunerna som ansvariga väghållare i urban miljö. För att nå trafiksäkerhetsmålen är det viktigt att väghållare och regioner fullgör sina uppgifter.

Kappan och de fyra publicerade artiklarna är sökbara via DIVA-systemet. Länk till artikeln: <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1425875/FULLTEXT01.pdf>